

“Werken aan krachtige gemeenschappen in buurten is niet heel moeilijk, het is vooral een kwestie van gewoon durven doen.”

Cora Drost is woonconsulente bij Viveste en werkt in Wijk bij Duurstede. In de Romeinenbaanflats/wijk De Heul heeft ze samen met bewoners en met collega's van stichting Binding een Huis voor de Wijk op gang gebracht. Ik heb haar geïnterviewd over haar manier van werken en de totstandkoming van het Huis van de Wijk. Aanleiding daarvoor was de jaarlijkse Visietafel, die Viveste met en voor netwerkpartners organiseert en die dit jaar in het teken stond van 'De kracht van gemeenschappen'.

Hoe is het begonnen met het Huis van de Wijk?

Soms komen dingen gewoon op je pad. Deze keer kwam dat in de wijk De Heul doordat een oudere flatbewoner tegen mij zei: 'De jeugd van tegenwoordig, die is echt niet leuk, ze hangen maar rond, laten rommel achter, kinderen maken herrie, rennen en spelen op de galerijen.' Jongeren hadden ook nog een soort mancave in een van de bergingen van een flat gemaakt.

Reden voor mij om mensen bij elkaar te brengen en te kijken wat ze zouden willen doen. Dit was begin 2021. In coronatijd best een uitdaging. Ik ging in gesprek met de jongerenwerkers van Stichting Binding om dat samen met hen op gang te brengen. En via stichting Binding kwam ik in contact met zes jongeren van de Hogeschool Utrecht, met de vraag of zij de jongeren zouden kunnen benaderen.

Het begon met een groepje jonge kinderen (7-12 jaar) die wilden gaan knutselen. Vervolgens ontstond natuurlijk de vraag waar ze elkaar konden ontmoeten. Eerst gebeurde dat in een glazen ruimte in de hal van een flat. Maar daar was geen verwarming, dus ging ik verder zoeken.

Er stond een woning leeg, die een beetje uitgewoond was. Het zou teveel investeringen vragen om hem nu te renoveren omdat Viveste na moet gaan denken over het toekomstbestendig maken van alle Romeinenbaanflats. Die woning konden we aan bewoners beschikbaar stellen voor ontmoetingen en initiatieven. Ik was enthousiast, net als de bewoners, jong en oud, en de jongerenwerkers.

En zo is het balletje verder gaan rollen en kwam van het een het ander. We hebben toen besloten om er een pilot van te maken en te kijken wat bewoners zoal zouden willen doen. En het is werkelijk fantastisch wat er toen allemaal op ons pad kwam. Een buurtbewoner gaf aan dat haar ex-man stukadoor was en wel de muren een keer op avonden en weekenden zou willen stukadoren. Iemand anders kende weer een bedrijf dat laminaat verkoopt en kreeg het voor elkaar dat er een laminaatvloer kwam. De bewoners zijn helemaal losgegaan!

Met als resultaat dat er nu een hele mooie ontmoetingsruimte is ontstaan, hun Huis van de

Wijk. De mantelzorgers komen er bij elkaar. Er is koken met kids, er wordt geknutseld. Iemand is hobbyfotograaf en wil een keer een fotoshoot maken met kinderen, iemand anders heeft een bedrijf in taartenbakken en wil een workshop geven.

Eerst waren sommige bewoners heel argwanend, 'als dat maar geen nieuwe overlast veroorzaakt, zo'n trefpunt'. Wij hebben toen gedacht, laten we hen maar laten zien wat er gaat gebeuren, zodat ze zelf kunnen kijken wat er gaat gebeuren. We hebben deze mensen gevraagd om mee te denken bij het maken van de huisregels. Zo raakten zij ook aangehaakt en betrokken.

En zo is het project gestart. Het is helemaal vanuit de praktijk, door bewoners ontstaan, met mij en jongerenwerk als aanjager en ondersteuner.

Hebben jullie van te voren een plan gemaakt?

Niet echt. Want grote plannen werken vaak niet, is mijn ervaring. Het pakt vaak averechts uit omdat mensen zo'n plan als opgedrongen ervaren, omdat het niet van hen zelf komt. En dan wordt het trekken aan een dood paard. Dat vind ik zonde van mijn tijd.

Ons doel is dat het een ruimte is waar mensen mogen zijn wie ze zijn en dat ze kunnen doen wat ze willen doen.

Hoe is je samenwerking met collega's van andere buurtondersteuners?

Dat gaat over het algemeen goed, maar is soms ook nog een beetje zoeken. Bij stichting Binding zitten veel energie en veel ideeën. Dat vraagt van mij af en toe dat ik ze een beetje moet afremmen, omdat het anders niet meer een plek van bewoners is, maar een plek waar activiteiten van een stichting plaatsvinden en misschien alleen nog voor jongeren. Terwijl het voor alle bewoners bedoeld is. De bewonerscommissie bijvoorbeeld heeft dat op een gegeven moment ook aangekaart.

Soms is het in de samenwerking ook lastig welke organisatie welke rol en plek heeft. Het enige wat dan helpt is continu in gesprek te blijven. En met elkaar aan tafel te gaan als het ergens wringt en dan de situatie beetpakken. Het heeft geen zin om van te voren van alles op papier te zetten, in de praktijk van alledag kom je allerlei nieuwe dingen tegen. Je moet dan bespreken hoe je er samen uit kunt komen, juist als er spanningen ontstaan, is dat belangrijk. Als je dan uit contact gaat, is dat de dood in de pot.

Wat is jouw werkwijze bij het initiëren en ondersteunen van het Huis van de Wijk?

Ik vind het heel fijn om vanuit de relatie te werken, dat kan soms iets heel kleins zijn. Bijv. als ik weet dat bewoners een rommelmarkt willen organiseren en ik bij het opruimen een paar bloempotten tegenkom, ga ik aan de trekker van de rommelmarkt vragen of ze er wat aan hebben. Het gaat om een relatie waar je elkaar van alles kunt vragen. Dat wil zeggen dat je de relatie in de goede zin gebruikt om de buurt beter te maken.

Ik werk ook het liefste vanuit de overtuiging 'het kan wel.' Daardoor ontstaat er een soort optimisme en energie waardoor mensen zin krijgen om verder te gaan en ook bereid zijn om

hun schouders eronder te zetten. Samen ga je dan zoeken naar de volgende stappen. Omdat er dus geen groot plan is, kun je gewoon de energie volgen die ontstaat. En wat ook belangrijk is, is om erop te letten dat het wel van bewoners blijft.

Waar let je op in het dagelijkse werk rondom het Huis van de Wijk?

Vooraf dat we vanuit 'Wij' blijven praten. Dat betekent voor onze organisatie twee kanten. Enerzijds dat we meer onderdeel moeten worden van wat er gebeurt in de buurten, van de gemeenschappen en gemeenschapsplekken die ontstaan. Dat geldt niet alleen voor collega's op de werkvloer, maar ook voor collega's die niet in de uitvoering zitten. Mijn manager vraagt bijvoorbeeld of hij 1x in de maand in het Huis van de Wijk kan gaan werken, om feeling te krijgen met wat er gebeurt in de buurt.

Bij werken vanuit een 'wij' hoort ook bij dat je zoveel mogelijk aansluit waar bewoners mee bezig zijn en aandacht besteedt aan hoe zij het ervaren.

Anderzijds moet ik soms ook oppassen dat zo'n actieve groep bewoners en zo'n plek niet 'gekaapt' worden door organisaties, die het vooral als een vindplek zien. Ook wij moeten ons als organisatie af en toe inhouden. Bijv. niet denken: Ha, een handige vindplaats, een plek om enquêtes te houden, een plek om mensen te bevragen.

Dat dreigde hier ook. Daar heb ik uiteindelijk een grens voor gesteld. Als we dat teveel doen, maken we gebruik van bewoners. En dan is de wederkerigheid eruit en faciliteer je niet meer.

Wat ook een valkuil zou zijn is als we denken 'dit is fantastisch, dit gaan we uitrollen'. Want dat gaat niet lukken. Je moet elke buurt, elke situatie opnieuw bekijken. Welke bewoners zijn er, wat doen ze al, waar lopen ze warm voor, waar maken ze zich bezorgd om, wat willen ze graag. En vervolgens kijken wat is dan nodig om dat te versterken of een boost te geven dat ideeën werkelijkheid worden.

Wat is de meerwaarde van jouw manier van gemeenschapsgericht werken?

Als je met bewoners in contact bent en bewoners met elkaar in contact brengt, werk je aan de sociale kwaliteit van een buurt. Soms beginnen dingen heel klein, zoals de knutselclub, maar hebben ze een grote waarde. Dat gaat bijvoorbeeld ook over inclusie. De uitdaging voor het Huis van de Wijk wordt straks om de verschillende groepen met elkaar in contact te brengen. Mensen leren elkaar persoonlijk kennen door samen iets doen waar ze blij van worden. Daardoor hebben ze ook meer met elkaar als ze elkaar in de buurt tegenkomen en is er meer bereidheid om elkaar te helpen als dat nodig is. Een klein voorbeeld hiervan is dat de jongerenwerker regelmatig met de jongeren aan het darten is. Toen hij een keer met een oudere bewoner sprak, gaf deze aan niet veel contacten te hebben met flatbewoners en dat hij van darten houdt. De jongerenwerker heeft hem toen uitgenodigd om af en toe mee te darten.

In de eerste lockdown wilden bewoners andere, oudere bewoners (75 plus) met de kerst met een lichtje verrassen. Toen heb ik de kids gevraagd of ze er kaartjes voor wilden maken, met een groet voor de mensen die thuis moesten zitten. Dat wilden ze wel. Ze kregen

begeleiding van een aantal studenten, die ook met hen in gesprek gingen over hoe het is om helemaal alleen thuis te moeten zitten. Toen de ouders de kaartjes kregen, waren ze er zo blij mee dat veel van hen allerlei zelfgemaakte dingen maakten en aan de kinderen cadeau gaven, zoals zelfgemaakte kaboutertjes. De kinderen kregen een speciale betekenis voor hen en ze bouwden een beetje een band met elkaar op. Op die manier kweek je begrip voor elkaar.

Soms zijn we gewoon teveel zelf aan het doen en praten we teveel over bewoners, in plaats van met hen. Mijn ervaring is dat bewoners al heel veel doen en willen doen én dat ze de meest fantastische ideeën hebben voor hun buurt. Alleen moeten ze zich wel uitgenodigd en ondersteund voelen. Het is niet heel moeilijk, maar het is wel een kwestie van de tijd nemen en het gewoon durven doen.

Ervaar je in je eigen organisatie, Viveste, belemmeringen bij jouw manier van werken?

Nee, eigenlijk niet. Het scheelt wel dat we een kleinschalige organisatie zijn met korte lijntjes. Betrouwbaarheid vind ik een enorm belangrijke waarde. Ik kan niet aan relaties en gemeenschappen bouwen in de buurt als we niet betrouwbaar zijn als partner en in onze dienstverlening.

En het is natuurlijk best veel werk, we hebben een volle werkweek met heel veel verschillende dingen en issues. Dat is enorm veelzijdig en leuk, maar soms ook heel veel. Wat ik mis in de buurt, is iemand die in de buurt als community builder bezig is. Een professionele community builder. Geen hulpverlener of iemand die activiteiten organiseert, maar iemand die bewoners(groepen) ondersteunt bij het organiseren van dingen, die helpt om verbindingen te maken tussen mensen met goede ideeën en initiatieven waar nodig een beetje begeleidt en mensen bij elkaar brengt. Dus iemand die echt aanwezig is in de buurt, niet iemand die op grote lijnen vanaf een afstand werkt.

Wat zijn jouw tips voor collega's?

- Zet vaker je eigen mind stil en kijk en luister naar de mensen, zonder plan, doel en opdracht.
- Laat meer uit de mensen in de buurten zelf komen, leg niet teveel op.
- Werk minder vanuit projecten, ga meer samen doen met bewoners.
- Haak vaker aan bij wat bewoners doen, wat er gebeurt, in plaats van informatie willen ophalen. Realiseer je dat dat soms ook kan betekenen dat je mee moet gaan in iets wat je zelf niet als prioriteit ziet, wat niet goed past in je project of plan, of zelfs schuurt met de organisatiedoelstellingen.

Birgit Oelkers, oktober 2021

Plan en Aanpak, www.planenaanpak.nl